



COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

ПЕТТИ ОДДЕЛ

СТОИМЕНОВ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

(Жалба бр. 17995/02)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

5 април 2007

Оваа пресуда ќе стане конечна во согласност со условите предвидени во член 44 став 2 од Конвенцијата. Истата може да биде предмет на редакциски измени.

Напомена: Македонскиот превод на текстот на одлуката на Европскиот суд за човекови права е исклучиво информативен и од него не произлегуваат никакви права и/или обврски. Единствениот официјалниот текст на одлуката на Европскиот суд за човекови права на англиски и/или француски јазик, објавена од страна на Судот е автентичен и се смета за оригинал. Не е дозволено објавување на овој превод на било каков начин без претходна дозвола од страна на Министерството за правда на Република Македонија, освен во случај доколку се користи за информирање.

Во случајот Стоименов против Република Македонија,
Европскиот суд за човекови права (Петти оддел), заседавајќи како
судски совет во состав:

г-дин К. JUNGWIERT,

г-дин V. BUTKEVYCH,

г-ѓа M.CACA-NIKOLOVSKA,

г-дин J. BORREGO-BORREGO

г-дин R. JAEGER,

г-дин M. VILLIGER, *суди*

и г-ѓа C.WESTERDIEK, *секретар на одделот,*

Расправајќи на затворена седница на 13 март 2007 година,
На истиот датум ја донесе следнава пресуда:

ПОСТАПКА

1. Постапката е иницирана со жалбата бр 17995/02 против Република Македонија поднесена до Судот согласно член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите слободи и права („Конвенцијата“) од страна на македонскиот државјанин г-дин Јордан Стоименов („жалителот“), на 6 септември 2001 година.

2. Жалителот, кому му беше дозволена бесплатна правна помош, беше застапуван од страна на г-дин П. Едровски, адвокат од Кочани. Македонската Влада („Владата“) беше застапувана од страна на нејзиниот Агент, г-ѓа Радица Лазареска - Геровска.

3. Жалителот се жалеше, особено, дека принципот на еднаквост на оружјата бил повреден со оглед на тоа што националните судови го осудиле врз основа на, помеѓу останатото, стручно мислење обезбедено од страна на Управата за криминалистичка техника од Министерството за внатрешни работи (“Министерството“) кое и ја

покренало постапката против него.

4. На 21 октомври 2005 година, Судот одлучи да ја проследи жалбата што се однесува до наводната повреда на принципот на еднаквост на оружјата до Владата на РМ. Согласно член 29 став 3 од Конвенцијата, Судот реши истовремено да одлучува по допуштеноста и основаноста на жалбата.

ФАКТИ

5. Жалителот, г-дин Јордан Стоименов, роден во 1963 година живее во Веница, Република Македонија.

6. На 30 јануари 2000 година Министерството поднело кривична пријава против жалителот и уште четири други лица кај јавниот обвинител, за недозволено производство и трговија на дрога и наркотици, што е кривично дело според членот 215 од Кривичниот закон.

7. На 28 јануари 2000 година Управата за криминалистичка техника (“Управа“) во Министерството подготвила стручно мислење (бр. X – 121/2000) за квалитетот на афионскиот катран кое било конфискувано од страна на г-динот И.П. Според мислењето, сите 23 пити од афионскиот катран содржеле супстанции кои упатувале на тоа дека тоа е опиум.

8. На 30 јануари 2000 било изработено уште едно стручно мислење (бр. X -121/2000), по однос на квалитетот на 12-те пити од афионски катран кои биле конфискувани од страна на г-динот М.

9. Двете стручни мислења биле изработени од страна на истиот експерт од Управата, биле скоро идентично напишани и содржеле кратка информација за користената техника за да се одреди составот на афионскиот катран и заклучокот дека тоа е опиум. Тоа гласело, *inter alia*:

“ ...Беа извршени неколку тестови врз примероци од супстанцата. Добиени беа позитивни резултати по однос на присуство на алкалоиди...Хроматографската анализа беше извршена врз примероци со цел да се одреди хемискиот состав на

супстанцата. Примероци од неколку алкалоиди од нашата колекција како и примероци од опиум беа користени за споредба...Анализата на хроматограмот откри дека е идентична со онаа на опиумот, односно дека анализираната супстанца содржи неколку алкалоиди..Анализата доведе до заклучок дека неидентификуваната супстанца е опиум.“

10. Според изјавата земена на 30 јануари 2000 во преткривичната постапка, жалителот меѓудругото изјавил:

“...Кога бев дете, слушав од моите баба и дедо дека имале афионски катран кој го користеле во медицински намени. Г-динот Д. (третиот обвинет) ме праша во неколку наврати дали сеуште го имаат..Бев да го видам г-динот М. (првиот обвинет), мојот вујко, и му реков за ова. Двајцата го пребаравме подрумот во куќата на дедо ми, каде што живееше и вујко ми. Најдовме околу 12 килограми афионски катран во пластична ќеса...Му ја дадов ќесата на г-динот Д....Договорот беше да ги поделиме парите од продажбата на катранот на три дела ако г-динот Д. го продаде. Тој рече дека би можел да го продаде за околу 30.000 германски марки (ДЕМ)...Подоцна по едно извесно време, г-динот Д. рече дека катранот бил со слаб квалитет, дека бил измешан со земја и дека заради тоа било тешко да се продаде. Јас побарав од него да го врати доколку не може да го продаде за да го вратам таму каде што го најдов. Сепак, г-динот Д. не го врати катранот...Еднаш го посетив дома, но тој не беше таму...Г-динот М. не знаеше дека има катран во подрумот. Идејата да го пребараме истиот беше моја и бев поттикнат да го сторам тоа од страна на г-динот Д....“

11. Г-динот Д., меѓудругото, изјавил:

“Јордан (жалителот) ми рече дека има афионски катран стар околу 40-50 години и ме праша дали можам да најдам купувач...Тој рече цената е околу 40.000 ДЕМ...По некое време јас се сретнав со г-динот М.Г. (четвртиот обвинет) и го прашав дали може да најде купувач за катранот...Недела или две подоцна, г-динот М.Г. дојде во мојата куќа и ми рече дека може да најде купувач и ми побара примерок...г-динот Г. рече дека цената е превисока...Го сретнав Јордан и побарав да си го земе катранот затоа што нема никој заинтересиран да го купи по таа цена. Сепак, Јордан не дојде поради лошото време: врнеше снег. На 27 јануари 2000 г-динот М.Г. дојде во мојата куќа и ми рече дека нашол купувач. На 28 јануари 2000 година г-динот М.Г. дојде придружуван од г-динот И.П. (петтиот обвинет) ...и рече дека купувач од Скопје понудил 2.500 ДЕМ за килограм катран...”

12. На 18 февруари јавниот обвинител поднел обвинителен акт пред Основниот суд во Кочани против г-динот М, жалителот, г-динот Д., г-динот М.Г. и г-динот И.П. Тие биле обвинети за поседување на околу 14 килограми опиум во пролета 1999 година, како и за понудување на

продажба и продажба на околу 8,7 килограми опиум на 28 јануари 2000 година. Обвиненијата била засновани, меѓудругото, на изјавите на обвинетите во преткривична постапка и вештото мислење бр. X-121.2000, од датум 28 јануари 2000 година.

13. На судењето од 9 март 2000, г-динот Д.С., дедото на жалителот, меѓу другото изјавил:

“ ...катранот беше собиран од страна на моите родители и мојата жена. Не би можел да кажам каде бил чуван. Можеби бил закопан, имаше војна. Тоа беше во периодот помеѓу 1941 и 1955 година; луѓето велеа дека е со слаб квалитет. Никогаш го немам видено катранот ниту пак знам каде бил чуван. Никогаш не сум му кажал на Јордан или на г-динот М. каде бил катранот, ниту пак тие ме прашале за тоа...Јас го имах понудено катранот за продажба на компанијата Билка, но се испостави дека истиот е со слаб квалитет. Ова се случи по Втората светска војна, но не можам точно да кажам кога...”

14. Адвокатот на жалителот поднел барање за дополнително стручно мислење, кое би било изработено од страна на научна институција, а во врска со квалитетот на катранот, заради следниве причини: Управата работи во рамките на Министерството, кое ја поднело кривичната пријава против него; катранот бил стар и закопан долги години, и овластена организација одбила да го купи поради тоа што бил со слаб квалитет. Адвокатот кој ги застапувал другите обвинети поднел слично барање.

15. На расправата на 10 март 2000 година судот го одбил барањето за уште едно стручно мислење. Во своите завршни зборови адвокатот на жалителот ги повторил, меѓудругото, своите аргументи за слабиот квалитет на катранот како и за мислењето изработено од министерството.

16. Истиот ден Основниот суд во Кочани ја донел пресудата. Тој ги прогласил жалителот и останатите обвинети за виновни и ги осудил на казна затво од три до четири години. Жалителот ја добил најдолгата казна (четири години затвор). Останатите четворица осудени добиле казни под законскиот минимум за кривични дела од таков вид (5 години) на основа на тоа дека не биле претходно осудувани, а некои од нив биле и млади и/или немале суштинска улога во кривичното дело.

17. Судскиот совет нашол дека жалителот и неговиот вујко, г-динот М. нашле 14,4 килограми афионски катран во подрумот на г-динот М., односно опиум кој му припаѓал на таткото на г-динот М., кој го чувал уште од Втората светска војна. Тие се согласиле да го чуваат опиумот во куќата на г-динот М. и да го подготват за продажба. Понатаму, жалителот му понудил околу 8,7 килограми опиум за продажба на третиот обвинет, г-динот Д., чија задача била да најде купувач. Тогаш г-динот Д. и четвртиот обвинет, г-динот М.Г. го провериле квалитетот на опиумот и му го дале на петтиот обвинет, г-динот И.П., чија задача била да ја продаде дрогата на г-динот Н.Н., неидентификуван краен купувач од Скопје. Со оглед на тоа што г-динот И.П. се плашел од откривање, тој се обидел да избега и ја фрлил торбата со опиумот од своето возило. Подоцна бил уапсен од страна на полицијата и торбата со опиумот била пронајдена.

18. Судот нашол дека обвинетите делувале во група, односно дека жалителот најпрво го пронашол опиумот, па потоа му го понудил на г-динот Д., кој му го понудил на г-динот М.Г. Опиумот му бил конечно понуден на продажба на г-динот И.П., петтиот обвинет. Судот во својата одлука се повикал на изјавите на жалителот и останатите обвинети во преткривичната постапка што се однесува до нивните улоги во кривичното дело. Тој исто така се повикал и на изјавата на жалителот на расправата, но ја отфрлил како изјава во негова корист. Сведочењето на неколку сведоци и предмети на материјални докази исто така биле земени во предвид, заедно со стручните мислења бр. X – 121/2000 и бр. X -122/2000, изработени од страна на Управата.

19. Судот нашол дека афионскиот катран, термин употребуван од страна на обвинетите, бил фактички опиум, чие производство и тргување е класифицирано како кривично дело. Тој ги засновал своите наоѓања исклучиво на писмените стручни мислења изработени од Управата, во кои меѓудругото се вели:

“судот утврди дека тоа е психотропна супстанца, врз основа на писмените докази, односно стручните мислења бр. X-121/2000 и X- 122/2000 поднесени од страна на Управата, во кои дефинитивно беше индицирано дека се работи за опиум кој содржи неколку алкалоиди...”

20. Тој забележал дека Управата е државен орган овластена да изработува такви експертски испитувања и дека членот 234(2) од Законот за кривична постапка не забранува тој да обезбедува такви мислења. Понатаму судот вели:

“...Судот ги отфрла аргументите на одбраната дека опиумот бил со слаб квалитет , односно каков бил неговиот квалитет и процентот (на опиум) , затоа што вештото мислење несомнено утврди дека се работи за опиум кој ги содржи сите потребни состојки за да биде сметан за психотропна супстанца...”

21. Во својата жалба, жалителот се жалел, меѓудругото, на одбивањето на судскиот совет да нареди алтернативна, независна анализа на квалитетот на катранот. Тој тврдел дека тој не бил тип на опиум забранет со закон, туку афионски катран кој бил закопан долго време и дека е познато дека влажноста ги уништува морфиумските состојки. Како поткрепа на овие аргументи за квалитетот на катранот, тој навел дека по Втората светска војна, сопственикот на катранот, таткото на г-динот М, не можел да го продаде на овластен купувач поради неговиот слаб квалитет. Со оглед на тоа што катранот не бил соодветно чуван, неговиот квалитет бил намален со текот на времето. Тој сметал дека хемиска анализа била потребна за да се определи квалитетот на афионскиот катран и предложил институција која, според неговиот мислење, ја имала потребната опрема за да ја изврши бараната анализа. Тој исто така се жалел дека вештото мислење за опиумот било изработено од страна на Министерството кое потоа ја поднело кривичната пријава против него.

22. Жалителот исто така спорел дека делото било наместено од страна на полициски агент-провокактор и никогаш не би било сторено без неговата интервенција (тој тврдел дека неидентификуваниот краен купувач Н.Н. бил тој агент). Тој понатаму спорел дека тој бил погрешно осуден со оглед на тоа што тој доброволно ја откажал продажбата на опиумот во еден одреден момент, кога се премислил и побарал од третиот обвинет да му го врати катранот. Тој исто така се жалел и на казната.

23. На јавната расправа закажана за 14 јуни 2000 Апелациониот суд во Штип ја одбил жалбата на жалителот и ја потврдил одлуката на

понискиот суд. Тој нашол дека понискиот суд не погрешил со тоа што го одбил барањето на жалителот за алтернативно стручно испитување на квалитетот на дрогата, со оглед на тоа што мислењето обезбедено од Управата било недвосмислено. Тој исто така забележал дека е познато дека колку што е постар катранот, толку е подобар за користење како опиум. Тој понатаму сметал дека вештото мислење од Управата било соодветно изработено и дека понискиот суд имал целосна верба во извештајот на Управата и заради тоа го одбил барањето на жалителот за алтернативно стручно испитување од страна на друга институција.

24. Апелациониот суд исто така нашол дека иако идентитетот на крајниот купувач на опиумот не бил утврден, тоа не било релевантно за осудување на жалителот: тој бил осуден за поседување и нудење на продажба на опиумот. Тој не го прифатил тврдењето на жалителот дека тој одлучил да не продолжи со извршувањето на кривичното дело, наоѓајќи дека понискиот суд правилно ги засновал своите наводи на изјавата на жалителот во преткривичната постапка, во која тој го опишал и го приознал целиот настан. Тој исто така нашол дека жалителот пропуштил во текот на целата постапка да поднесе некаков доказ како поткрепа за неговите наводи.

25. Во барањето за вонредно преиспитување на судската одлука поднесено до Врховниот суд, жалителот се повикал на наводите кои веќе ги изнел во својата жалба.

26. На 12 април 2001 година Врховниот суд го одбил барањето на жалителот за вонредно преиспитување и ги потврдил одлуките на пониските судови. Тој нашол дека пониските судови не погрешиле во утврдувањето на фактите и ценењето на доказите што се однесува до тврдењата на жалителот дека тој решил да не продолжи со извршување на кривичното дело.

27. По однос на жалбата на жалителот дека неговите права во одбраната биле поврдени со тоа што судскиот совет одбил да наложи алтернативно судско испитување на квалитетот на афионскиот катран, Врховниот суд нашол:

“ ...таквата жалба е неоснована, бидејќи судскиот совет можел, врзо основа на вештото мислење обезбедено од страна на Министерството разумно да утврди

дека се работело за опиум со добар квалитет. Не постоеле сомнежи во експертското мислење кои би наложиле наредување на ново испитување или мислење од други експерти. Вештото мислење обезбедено од Министерството за внатрешни работи не содржи мани или недостатоци кои би покренале разумни сомнежи во однос на неговата валидност...“

28. На 12 април и 2 ноември 2001 година Врховниот суд го одбил барањето на жалителот за вонредно ублажување на казната.

29. Владата исто така укажа дека на 29 мај 2002 година Врховниот суд го одбил второто барање на жалителот за вонредно преиспитување на конечната одлука.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ЗАКОНОДАВСТВО

1. Закон за кривична постапка

30. Според членот 234, ставови 1 и 2 од Законот за кривична постапка (“законот“), стручно испитување се побарува со писмена наредба од страна на органот кој ја води постапката. Наредбата ги прецизира фактите поради кои е потребно испитувањето, како и лицето кое се назначува за да го изврши. Доколку постои посебна институција или доколку испитувањето може да се изврши од страна на државен орган, испитувањето, особено во посложени случаи, како правило се доверува на таа институција или орган. Институцијата или органот назначува еден или повеќе експерти за да го извршат испитувањето.

31. Членот 243 од законот пропишува дека мислење од други експерти мора да се нареди доколку вештото мислење кое веќе е дадено содржи неконзистентности или недостатоци или доколку постојат разумни сомнежи во врска со неговата точност или доколку истите не можат да бидат елиминирани преку повикување на експертите кои го дале тоа мислење.

ПРАВО

I. НАВОДНИ ПОВРЕДИ НА ЧЛЕНОТ 6 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

32. Жалителот се жалше дека судовите го одбиле неговото барање за алтернативно експертско испитување што се однесува на квалитетот на афионскиот катран, како и тоа дека тие ги засновале своите одлуки на стручните извештаи изработени од страна на истото Министерство кое ја поднело кривичната пријава против него. Тој понатаму се жалеше дека бил поттикнат од страна на полициски агент кој делувал како агент провокатор, за да го изврши делото за кое подоцна бил осуден. Тој исто така наведе дека судовите одбиле да прифатат дека тој одлучил да ја откаже продажбата на афионскиот катран. Тој изнел наводи за процедурална повреда, во спротивност со членот 6 од Конвенцијата, која гласи како што следи:

“...секој...кога е кривично гонет, има право на фер..судење..од страна на...трибунал...”

1. Принципот на еднаквост на оружја по однос на експертските докази

A. Допуштеност

33. Судот смета дека оваа жалба не е очигледно неоснована во смисла на членот 35 став 3 од Конвенцијата. Тој понатаму забележува дека таа не е недопуштена по ниеден друг основ. Оттука, мора да се прогласи за допуштена.

Б. Основаност

1. Аргументи на странките

34. Владата приговори на жалбата на жалителот по два основи: *прво*, дека вештото мислење обезбедено од страна на Управата не може да

се оспорува само врз основа на тоа дека Министерството потоа поднело кривична пријава против жалителот и *второ*, дека со цел да се оправда последователен експертски извештај, жалителот требало да го потврди својот критицизам на основаноста на мислењето на Управата, но тој пропуштил да стори такво нешто.

35. Тие тврдеа дека Управата била опремена да обезбеди такво експертско мислење и има законска основа во Законот за кривична постапка (види ставови 29 и 30 погоре). Тие понатаму останаа на ставот дека тоа била практика на сите национални судови да и наложуваат на Управата да извршува одредени стручни анализи, дури и во случаи каде кривичните пријави не биле поднесувани од страна на Министерството. Владата изјави дека не постоеле основи за доведување во прашање на вештото мислење изработено од страна на Управата, со оглед на тоа што јавниот обвинител одлучува за тоа дали ќе ги прифати кривичните пријави поднесени од страна на полицијата. Дотолку повеќе што, Министерството поднело кривична пријава против жалителот во согласност со својата законска должност да гони сторители на кривични дела. Пријавата меѓудругото била поткрепена со две стручни мислења (бр. X-121-2000 и бр. X-122-2000) кои биле обезбедени од страна на Управата на 28 и 30 јануари 2000, соодветно. Првостепениот суд го прифатил барањето на обвинителот и ги прогласил доказите за допуштени. Тој не наложил алтернативно стручно испитување со оглед на тоа што не нашол основи за доведување во прашање на основаноста на мислењата. Судот имал надлежност да ја оценува доказната вредност на доказот.

36. Владата понатаму тврдеше дека ниеден од судовите кои постапувале по случајот не нашол неконзистентности или недостатоци во стручните мислења. Тие спореа дека жалителот постојано само тврдел дека опиумот изгубил на квалитет поради својата старост, но пропуштил да обезбеди стручна анализа или изјава на експерт за да ги поткрепи овие наводи. Владата заклучи дека не е релевантно кој го извршува вештото испитување, со оглед на тоа што било неспорно дека афионскиот катран е дрога и дека тоа не игра никаква улога во

осудувањето на жалителот.

37. Жалителот тврдеше дека вештото мислење поднесено од страна на Управата не ги исполнувало условите за една стручна анализа: тоа не објаснило каков вид на анализа била извршена; кој метод бил користен за процентот на алкалоидите најдени во афионскиот катран. Тој понатаму се осврна на пропустот на судот да го распраша експертот кој го изработил мислењето и покрај неговото наводно барање за тоа. Изјавата на г-динот Д.С. на судењето фрлила сомнеж врз квалитетот на катранот и го поддржала барањето за алтернативно стручно мислење. Дополнително, Министерството поднело кривична пријава против него и во исто време поднело стручно мислење за квалитетот на катранот. Најпосле, тој не се согласи со аргументот на Владата дека не е релевантно кој го извршил испитувањето на квалитетот на катранот, со оглед на тоа што според неговото кажување тој можел да биде сметан за дрога само доколку е соодветно произведен и чуван, што не било случај.

2. *Оценка на Судот*

38. Судот на почетокот забележува дека вештото мислење обезбедено од Управата бил единствениот извештај кој постоел во врска со квалитетот на катранот. Особено, тоа што жалителот немал можност самиот да поднесе приватно вешто мислење, со оглед на тоа што питите од афионскиот катран биле конфискувани од страна на властите и тој немал можност за пристап до нив. Судот понатаму не може да се согласи со тврдењето на Владата дека квалитетот на катранот не бил релевантен за осудата на жалителот, што оглед на тоа што тоа е *corpus delicti* за кривичното дело. Управата го изготвила вештото мислење, чие што проследување до јавниот обвинител резултирало со започнување на кривичната постапка против него (види став 12 погоре). Со оглед на тоа што вештото мислење го поткрепило случајот на обвинителството и било користено како доказ против жалителот, одбраната побарала од националните судови да назначат уште еден експерт за да го одреди квалитетот на катранот. Ова барање

било по две основи: прво, дека спорното мислење повлекло кривична постапка против жалителот, и второ, дека анализата не била соодветно извршена. Судот го одбил барањето на жалителот, со оглед на тоа што тие заклучиле дека мислењето на Управата е одлучувачко.

39. Судот понатаму смета дека домашниот суд не бил тој што ја овластил Управата да ја изврши анализата на афионскиот катран во согласност со членот 234 од законот (види став 30 погоре). Тоа го сторило Министерството кое првично побарало вешт наод за свои потреби со цел да ја комплетира кривичната пријава поднесена кај јавниот обвинител. Оттука, Управата не може да се смета за експерт определен од страна на судот.

40. Како што е утврдено со праксата на судот, лесно е разбирливо дека кај обвинетиот може да се јави сомнеж во врска на неутралноста на експертите кога всушност неговиот/нејзиниот извештај бил основа за поднесување на кривична пријава (види *Bonisch v. Austria*, пресуда од 6 мај 1985, серија А, бр.92, став 32). Таквиот немир може да има определено значење, но не е одлучувачко. Она што е одлучувачко е, дали сомнежите, проследени со нивна реализација можат да бидат објективно оправдани (види *Brandstetter v Austria*, пресуда од 28 август 1991, серија А, бр. 211, став 44). Со оглед на посебните околности на случајот, појавното сугерира дека мислењето поднесено од страна на Управата е поблиску до доказите кои говорат против жалителот, а користени од страна на обвинителството, отколку на “непристрасното” и “независно” стручно мислење.

41. Судот потсетува дека принципот на еднаквост на оружјата е дел од еден поширок концепт на правично судење во смисла на членот 6 став 1 на Конвенцијата. Тој подразбира “фер баланс” помеѓу страните; секоја страна мора да добие разумна можност да го презентира својот случај под услови кои не ја ставаат во понеповолна положба наспроти спротивната страна (види *Gorraiz Lizarraga and others v. Spain*, бр. 62543/00, став 56, ECHR 2004-III и референците цитирани во истиот).

42. Судот смета дека овој принцип не бил применет во конкретниот случај со оглед на тоа што барањето на жалителот за алтернативно

експертско испитување било одбиено. Дополнително, судот забележува дека постоеле одредени аргументи во однос на квалитетот на афионскиот катран. Во таа смисла, Судот смета дека вреди да забележи дека Апелациониот суд направил препоставка која не била заснована на вештото мислење (види член 23 погоре). Со оглед на тоа што на жалителот не му било овозможено да го оспори вештото мислење на Управата како доказ поднесен од страна на јавниот обвинител, Судот смета дека тој бил лишен од можноста да изнесе аргументи во своја одбрана под истите услови како и обвинителството.

43. Според тоа, Судот смета дека има повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата.

3. *Наводната вмешаност на агент- провокатор*

44. Судот смета дека нема ништо во досието на случајот што сугерира дека постои било каква вмешаност на полициски службеник кој делувал како агент-провокактор, или таков без чија интервенција делото не би било извршено. Националните судови не ги засновале своите одлуки на било какви докази или изјави дадени од страна на анонимни извори како што се информатори или агенти-провокатори (види, а contrario, *Kostovski v. The Netherlands*, пресуда од 20 ноември 1989, серија А, бр. 166, став 44, и *Teixeira de Castro v. Portugal*, пресуда од 9 јуни 1998, Извештаи за пресуди и одлуки 1998-IV, став 38). Судот понатаму забележува дека дури и да се претпостави дека г-динот Н.Н. , крајниот купувач на катранот, бил прикриен агент, не може да се заклучи дека неговото вмешување имало било какво влијание врз однесувањето на жалителот. Ниту пак тој можел да изврши влијание од тој вид да го поттикне извршувањето на кривичното дело, со оглед на тоа што жалителот веќе бил инволвиран претходно во случајот. Дополнително, жалителот не го ни контактирал г-динот Н.Н.; неговата улога била завршена уште и пред катранот да стигне до наводниот агент провокактор.

45. Следи дека овој жалбен навод е очигледно неоснован и мора да

биде одбиен според членот 35 ставови 3 и 4 од Конвенцијата.

4. *Наводната одлука на жалителот да се откаже од продажбата на катранот*

46. Доколку жалбата на жалителот може да се земе дека се однесува на оцената на доказите и резултатот од постапката пред домашните судови, Судот повторува дека не е во негова надлежност да ја заменува проценката на фактите извршена од страна на домашните судови со сопствената проценка на истите, освен доколку судовите не ги повредиле правата и слободите заштитени со Конвенцијата (види *Garcia Ruiz v. Spain (GC)*, БР. 30544/96, ставови 28 и 29, ECHR 1999-I). Според утврдената пракса на Судот, допуштеноста на доказите е првенствено прашање на регулирање на домашните судови, и како општо правило, домашните судови ги оценуваат доказите (види *Schenk v. Switzerland*, пресуда од 2 јули 1988, серија А, бр. 140, стр. 29, ставови 45 -46).

47. Во конкретниот случај, Судот забележува дека на жалителот му била оставена доволна можност да ги изнесе своите аргументи што се однесува на неговата наводна одлука да ја откаже продажбата на катранот, и дека тие аргументи, иако земени во должен предвид од страна на домашните судови, сепак биле одбиени на основа на образложение кое се чини конзистентно и лишено од секаква арбитрерност.

48. Следи дека жалбата е очигледно неоснована и мора да биде одбиена во согласност со член 35, ставови 3 и 4 од Конвенцијата.

II ПРИМЕНА НА ЧЛЕНОТ 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

49. Членот 41 од Конвенцијата пропишува:

“ Кога Судот ќе оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на протоколите, и доколку внатрешното право на засегнатата Висока договорна страна овозможува само делумна репарација на штетата, тогаш доколку е тоа неопходно, Судот ќе му додели правична отштета на оштетениот.“

A. Штета

50. Жалителот бараше 8.337 евра на име материјална штета на неисплатените плати и камата, за периодот помеѓу октомври 2001-јуни 2005. Тој понатаму бараше 220.000 евра на име на нематеријална штета за претрпените болка, страв и понижување како резултат на осудата. Жената, децата и родителите на жалителот побараа 270.000 евра на име нематеријална штета за болката и понижувањето кои ги претрпеле како резултат на затворањето на жалителот.

51. Владата ги оспори барањата на жалителот како неосновани и неодржливи, сметајќи дека не постои причинска последична врска помеѓу наводната повреда и побаруваната отштета. Понатаму, тие тврдеа дека констатирањето на сторена повреда треба да претставува доволна правична отштета за жалителот, кој во крајна линија би можел да бара повторување на постапката на основа на пресуда на Судот. Во таквата постапка, на жалителот би му била оставена можност да бара укинување или донесување на ослободителна пресуда, со што потоа може да бара надомест на штета за погрешна осуда.

52. Судот најпрвин забележува дека во конкретниот случај доделувањето на правична отштета може да се заснова само на фактот дека жалителот немал полза од гаранциите во членот 6 став 1 пред домашните судови (види *Mezmaric v. Croatia*, бр. 71615/01, став 43, 15 јули 2005). Тој не може да претпоставува каков би бил исходот на постапката доколку не се појавела повредата (види *Bonisch v. Austria* (член 50), пресуда од 2 јуни 1986, серија А, бр. 103, став 11). Судот смета дека расположливите докази не воспоставуваат причинска поврзаност помеѓу повредата на Конвенцијата и наводната материјална штета. Оттука Судот го одбива барањето на жалителот по овој основ. Судот понатаму го одбива и аргументот на Владата дека барањето на жалителот за правична отштета треба да биде одлучено од страна на националните судови доколку постапката повторно се отвори, со оглед на тоа што не може да се претпостави исходот на таквата постапка.

53. Со оглед на околностите, Судот му доделува на жалителот 1.000 евра на име на нематеријална штета, плус било која такса која може да биде наплатена. Тој го одбива барањето за нематеријална штета поднесено од членовите на семејството на жалителот, со оглед на тоа што тие не можат да тврдат дека имаат статус на жртва во смисла на членот 34 од Конвенцијата.

Б. Трошоци

54. Жалителот, кој доби правна помош од Советот на Европа во врска со презентација на случајот, исто така побара 1.994,44 за трошоците кои биле направени пред домашните судови. Бил направен и трошковник врз основа на тарифата за адвокатските трошоци на Адвокатската комора на Македонија, што се однесува до тарифите на застапникот на жалителот пред домашните судови. Тој не побара надомест на трошоците кои биле направени пред Судот.

55. Владата ги оспорил барањата на жалителот.

56. Во склад со праксата на Судот, жалителот има право на надомест на трошоците само доколку се утврди дека истите биле вистински и неопходно направени и разумни до одреден степен (види *Editions Plon v. France*, бр. 58148/00, став 64, ECHR 2004-IV). Имајќи ја во предвид тарифата поднесена од страна на жалителот, Судот смета дека 310 евра се поврзани со тарифите на адвокатот поврзани со подготовката на двете барања за вонредното ублажување на казната и за барањето за запирањето на извршувањето на казната. Со оглед на тоа што овие лекови не можеле да ја превенираат ниту исправат повредата која е утврдена, ниту пак да му обезбедат отштета на жалителот, Судот смета дека истите не било неопходно да се направат, и оттука го одбива барањето на жалителот по овој основ. Што се однесува до преостанатите барања, Судот утврди дека е тешко да се утврди кои трошоци биле преземени со цел да се побара превенција или надомест на повредата пред домашните судови, а утврдена од страна на Судот. Сепак, некои од трошоците на адвокатот биле недвосмислено направени со цел да се добие дополнително

вешто мислење кое би се спротивставило на извештајот подготвен од Управата или да се лимитираат ефектите од повредата.

57. Во овие околности, Судот не е во состојба да ја додели целосната сума која се побарува. Судот смета дека жалителот има право да му бидат надоместени трошоците кои ги имал пред домашните судови, во разумни рамки во висина од 500 евра.

В. Камата

58. Судот смета за соодветно каматата да се пресметува врз основа на најниската стапка за позајмени средства на Европската централна банка, на која треба да се додадат 3%.

ОД НАВЕДЕНИТЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ ЕДНОГЛАСНО

1. *Ја прогласи* жалбата во што се однесува до наводната повреда на принципот на еднаквост на оружјата за допуштена, а остатокот од жалбата за недопуштен;

2. *Смета* дека има повреда на член 6 став 1 од Конвенцијата;

Смета дека:

а) тужената држава, во рок од 3 месеци од денот на конечност на пресудата, во согласност со член 44 став 2 од Конвенцијата, треба да му исплати на следниве суми конвертирани во националната валута, по стапка на денот на исплатата:

i) 1.000 (илјада) евра, на основ на нематеријална штета, плус било каков издток кој би можел да биде пресметан;

ii) 500 (петстотини) евра на основ на трошоци кои биле сторени пред домашните судови, плус било каков издток кој би можел да биде пресметан;

б) по протекот на горе наведените три месеци сè до исплатата, ќе се засметува камата на горенаведените износи, по стапка еднаква на најниската стапка за позајмени средства на Европската централна

банка, за периодот до плаќањето плус 3 %.

2. *Го отфрли* остатокот од барањето на жалителот за правичен надомест.

Изготвено на англиски, и објавено на 5 април 2007, согласно член 77 ставови 2 и 3 од Деловникот за работа на Судот.

Claudia WESTERDIEK
Секретар,

Peer LORENZEN
Претседател